

LITERALNY (1) ai

-a-, [-ã-]; teksty nie oznaczają é.

sg m [N literálny.] ◊ G literaln(e)go. ◊ [f G literaln(e)j. ◊ L literaln(e)j. ◊ n N literaln(e). ◊ A literaln(e).]

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVIII w.

Dosłowny, niealegoryczny [wyrozumienie słowne, literalne, wykład słowny albo prosty słów – sensus litteralis a. historicus Cn]: [JungaRozwiaz 111; [ewangelicy] winni ją bez wymowy odłczepieństwá/ bo nie przyimuią świádectwá piśmá S. iáko w sámym łobie ielt. Czym że się bronią od włáności literálney? o tym dośtáteczną íprawę dáć máią. StefanOdpór D2.]

[W przeciwstawieniu: »literalny ... figuromowny«: Prawdá że my vfáiąc słowom páńskim chcemi ráczey stać przy iego literálney prawdzie/ niż przy ludzkiej figuromowney nieprawdzie. StefanOdpór D.]

[Wyrażenia: »literalna prawda«: StefanOdpór D cf W przeciwstawieniu.

»literalny sens« [szyk zmienny]: Tenże [tj. św. Páweł]/ one słowá z piątých kłiąg Moizészowych [Deut 25] [...] (ktore/ według sensu literálnego rozumieią się/ o prawdziwych wolech) według zrozumienia duchownego Tropologicè wykláda o Káznodzieiách JungaRozwiaz 110, 110.

»zrozumienie (a. wyrozumienie) literalne« [szyk zmienny]: To że ielt literalne prawie oboygá mieycá tego [Matth 24 i Rom 10] wyrozumienie/ tużę iż káždy w text weyzzawłszy ínádniuchno obaczy. GrodzPraw 175; co Moizész nápiśał o Abráhámie/ że według Hístoriey y zrozumienia literálnego/ miał dwie żenie [...] to Páweł ś. w liście do Gálátow/ według zrozumienia Duchownego allegoricè wykláda JungaRozwiaz 111, 110.]

Szeregi: [»literalny, (i) duchowny«: Philo/ y Náziánzenus literalny sens/ ciáłu; Duchowny/ duży przyrownywaia. JungaRozwiaz 110, 110, 111.]

»literalny a prosty«: Stąd się vczyimy/ iż piśmo ś. oprócz literálnego á prostego wykládu/ miewa inízy wykládu/ duchowny/ głębfzy/ y táiemnieyfzy WujNT 661.

[»słowny albo literalny«: ták słowo Boże piśane/ ma dwoiáki sens/ dwoiáki wykládu álbo zrozumienie; iedno słowne álbo literalne/ według sámých słów przednieyszego známionowánia; Drugie Duchowne JungaRozwiaz 110.

»literalny i skryty«: káždy obaczyć może/ iż z tego dwoiákiego zrozumienia piśmá ś. literálnego y íkrytego álbo Duchownego/ literalne iednemu czásłowi służyło [...]. A drugie [...] JungaRozwiaz 111.]

Synonimy: prosty, słowny.